

The Greatest Controversies in Jewish History Explained

Beit Hillel Vs. Beit Shammai

1. גמרא, סוכה כ.

שבתחילה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה. חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה"

2. פרקי אבות פרק ה'

"כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו".

3. בבלי, סנהדרין פה:ב

תניא, אמר רבי יוסי: מתחילה לא היו מרבין מחלוקת בישראל, אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית, ושני בתי דינים של עשרים ושלושה, אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה, ושאר בתי דינים של עשרים ושלושה יושבין בכל עיירות ישראל. הוצרך הדבר לשאול - שואלין מבית דין שבעירן. אם שמעו - אמרו להן, ואם לאו - באין לזה שסמוך לעירן. אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - באין לזה שעל פתח הר הבית...משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שימשו כל צורכן - רבו מחלוקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות .

4. ירושלמי, חגיגה פרק ב דף עז

בראשונה לא הייתה מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד, ועמדו שמאי והלל ועשו אותן ארבע. משרבו תלמידי בית שמאי ותלמידי בית הלל, ולא שימשו את רביהן כל צורכן, ורבו המחלוקות בישראל, ונחלקו לשתי כתות - אלו מטמאין ואלו מטהרין. ועוד אינה עתידה לחזור למקומה, עד שיבוא בן דוד .

5. הרב אברהם יצחק הכהן קוק

יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא יבנה כי אם על ידי צביון אחד בדעות ותכונות, ואם כן כשרואים תלמידי חכמים חוקרים בחכמה ודעת תורה, ועל ידי המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך שלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמיתי אי-אפשר שיבוא לעולם כי אם דווקא על ידי הערך של ריבוי שלום. הריבוי של השלום הוא, שיתראו [יתגלו] כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו, מקומו ועניינו

על כן תלמידי חכמים מרבים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חזשים, בפנים מפנים שונים, שיש בהם ריבוי וחילוק עניינים, בזה הם מרבים שלום... כי כולם יכירו שכולם, גם ההפכים בדרכיהם ושיטותיהם... המה כולם לימודי ה', ובכל אחת מהנה יש צד שתתגלה על ידו ידיעת ה' ואור אמיתו, ועל כן שלום הוא שמו של הקדוש ברוך הוא, שהוא בעל הכוחות כולם, הכל יכול וכוללם יחד.

6. גמרא מסכת שבת ל"א

"ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה א"ל שבכתב אני מאמינך ושבעל פה אני מאמינך גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב גער בו והוציאו בנזיפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפיך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי"

"שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א"ל גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואיך פירושה הוא זיל גמור.

7. מהר"ל, חידושי אגדות

דחפו באמת הבנין שבידו... ויראה פירושו, שדחפו שמאי במדתו שבו, שהיה שמאי מעמיד מדותיו שלא היה מוותר כלום, והיה משהו שמאי מדותיו, וזה נקרא שדחפו באמת הבנין שבידו, כלומר המדה שיש בו למדוד ולהשוות כל מעשה. והגר הזה היה יוצא מן הראוי עד שלא היה רוצה לקבל עליו תורה שבעל פה, לכך היה דחפו שמאי בזה. (חידושי אגדות שבת לא א)

8. גמרא מסכת שבת שם:

שוב מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר (שמות כח, ד) ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל ששימוני כהן גדול בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימני כהן גדול דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה א"ל כלום מעמידין מלך אלא מי שידוע טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות הלך וקרא כיון שהגיע (במדבר א, נא) והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר א"ל אפי' על דוד מלך ישראל נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בנים למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם (שמות ד, כב) (בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה בא לפני שמאי א"ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת בא לפני הלל א"ל ענוותן הלל ינוחו לך ברכות על ראשך שהקרבתי תחת כנפי השכינה לימים נזדווגו שלשתן למקום אחד אמרו קפדנותו של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה":

9. מסכת ביצה דף ט"ז.

"תניא אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה אומר: זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה – מניח את השניה ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מידה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים. שנאמר "ברוך ה' יום יום". תניא נמי (שנויה ברייתא גם כן כך): בית שמאי אומרים: מחד שביך לשבתיך, ובית הלל אומרים: "ברוך ה' יום יום"

10. מסכת שבת דף ל'

תנו רבנן, לעולם יהא אדם ענוותן כהלל, ואל יהא קפדן כשמאי

11. גמרא חגיגה דף י"ב

תנו רבנן: בית שמאי אומרים: שמים נבראו תחלה ואחר כך נבראת הארץ, שנאמר (בראשית ב') בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

ובית הלל אומרים: ארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים, שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. אמר להם בית הלל לבית שמאי: לדבריכם, אדם בונה עלייה ואחר כך בונה בית? שנאמר (עמוס ט') הבונה בשמים מעלותיו ואגדתו על ארץ יסדה.

אמר להם בית שמאי לבית הלל: לדבריכם אדם עושה שרפרף ואחר כך עושה כסא? שנאמר (ישעיהו ס"ו) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדם רגלי.

12. מלבי"ם במדבר י"ט א' תורה אור

זכבר אמרנו שבענין זה היו מחולקים בית שמאי ובית הלל, ששמאי והנמשכים אחריו היה דרכם למאס בעולם הזה ולעזוב כל עניני החומר, והלל והנמשכים אחריו היו אומרים שאין לעזוב את העולם, וכבר אמרו שבית שמאי ובית הלל נחלקו אם טוב לו לאדם שנברא משלא נברא, כי בית שמאי קצו בעולם הזה וזעותיו ומאסו בו, והשתדלו תמיד להפשיט הנפש מן הגוף... וכבר כתב האריז"ל שמה שאין הלכה כבית שמאי וכרשב"י הוא מפני גודל מעלתם שלא עסקו בתורת העולם הזה ואמרו שבשמים פוסקים כבית שמאי וכרשב"י, ושכן יפסקו ההלכה לעתיד לבא כשיתפשטו הנפשות מן הגופים, שאז תהיה ההלכה למטה כמו שהיא בעולם העליון..."

13. אבות דרבי נתן

זהעמידו תלמידים הרבה, שבית שמאי אומרים אל ישנה אדם אלא למי שהוא חכם ועניו וכן אבות ועשיר, ובית הלל אומרים לכל אדם ישנה שהרבה פושעים היו בהם בישראל ונקרבו לתלמוד תורה ויצאו מהם צדיקים חסידים וכשרים. (פרק ב')

14. כתובות ט"ז.

תנו רבנן: כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים: כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים: לכבודה של כל כלה שרים: "כלה נאה וחסודה". אמרו להן בית שמאי לבית הלל: הרי שהיתה הכלה חוגרת או סומא (עוורת), אומרים לה: "כלה נאה וחסודה"? והרי התורה אמרה: "מדבר שקר תרחק" (שמות כג,

ז! אמרו להם בית הלל לבית שמאי: לדבריכם, מי שלקח (קנה) מקח רע מן השוק, האם אדם אחר הרואה אותו לאחר שקנה ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו? הוי אומר — ישבחנו בעיניו מכאן אמרו חכמים: לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות

15. גמרא, עירובין

תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו.

16. תלמוד ירושלמי, שבת פרק ב'

לאחר ימים גברה ידן של בית שמאי, ובקשו לקבוע הלכה כדבריהן, והיה שם בבא בן בוטי מתלמידי בית שמאי, יודע שהלכה כבית הלל. פעם אחת נכנס לעזרה ומצא אותה שוממת, אמר: ישמו בתיהן של אלו שהשימו בית אלקינו מה עשה? שלח והביא שלשת אלפים צאן מצאן קדר, וביקרו ממומין, והעמידן בהר הבית. אמר להן: שמעוני אחיי בית ישראל, כל מי שהוא רוצה יביא עולות, יביא ויסמוך, יביא שלמים יביא ויסמוך. באותה שעה נקבעה הלכה כבית הלל, ולא אמר אדם דבר

17. משנה יבמות א, ד

אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין - לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי; כל הטהרות והטומאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאין - לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו

18. גמרא עירובין

א"ר אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלקים חיים, מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן, מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן... ללמדך שכל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו, וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו...

19. תלמוד ירושלמי ברכות ט'

הדא דתימא עד שלא יצאת בת קול, אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל, וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה. תני יצאת בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלקים חיים אבל הלכה כדברי בית הלל. איכן יצאה בת קול רבי ביבי אמר בשם רבי יוחנן ביבנה יצאה בת קול.

20. תלמוד ירושלמי שבת א, ד

" אותו יום היה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל...תנא ר' יהושע אונייא תלמידי בית שמאי עמדו להן מלמטה והיו הורגין בתלמידי בית הלל, תני [גרסה אחרת]: ששה מהן עלו והשאר עמדו עליהן בחרבות וברמחים"